

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.4.9.2024

Pan
Bogdan Florek
Dyrektor
Domu Dziecka im. Janusza Korczaka
w Strzyżowie
ul. Sobieskiego 7/1
38 – 100 Strzyżów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/004 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka w latach 2022-2024 oraz
sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych sformułowanych w ramach kontroli P/21/089
Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka
kontrolowana

Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie, ul. Sobieskiego 7/1,
38-100 Strzyżów (dalej Dom Dziecka lub Placówka)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Pan Bogdan Florek Dyrektor Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie
od 1 sierpnia 2017 r.

(akta kontroli, tom I, str. 2-5)

Zakres przedmiotowy
kontroli

1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Realizowanie zadań opiekuńczo-wychowawczych.
3. Realizacja wniosków pokontrolnych.

Okres objęty kontrolą

Lata 2022-2024 (badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed i/lub po tym okresie, dotyczące zagadnień objętych kontrolą).

Podstawa prawna
podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler

Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli
nr LRZ/155/2024 z 19.11.2024 r.

(akta kontroli, tom I, str. 6)

¹Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz.U. z 2022 r. poz. 623), dalej ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dom Dziecka zapewniał wychowankom pomoc zgodnie z zasadami określonymi ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej³, rozporządzeniem *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*⁴ oraz wewnętrznymi uregulowaniami.

Jednostka prowadzona jako placówka typu socjalizacyjnego, spełniała wymogi dotyczące miejsca prowadzenia określone w *ustawie o pieczy zastępczej*.

NIK stwierdziła, że w Placówce zapewnione zostały warunki lokalowe określone w rozporządzeniu *w sprawie pieczy zastępczej*. Dzieciom zapewniono zgodnie ze standardami dobre warunki do życia, nauki i zabawy. Pracownicy Domu Dziecka posiadali wymagane kwalifikacje, niezbędne do należytego wypełniania obowiązków. Zakres realizowanych w okresie objętym kontrolą zadań opiekuńczo-wychowawczych był odpowiedni do zdiagnozowanych potrzeb dzieci i odpowiadał problemom oraz działaniom wskazanym m.in. w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy. W Placówce rzetelnie prowadzono dla każdego podopiecznego karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga; arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych.

Liczba wychowanków uczestniczących w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych, prowadzonych przez pedagoga i psychologa nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, a także odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w *ustawie o pieczy zastępczej*. Powołany w Domu Dziecka Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka dokonywał rzetelnych ocen każdego dziecka, tj. w miarę potrzeb nie rzadziej jednak niż co pół roku.

W Placówce prawidłowo prowadzone były działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków w związku z osiągnięciem przez nich pełnoletności. W Domu Dziecka prowadzone były adekwatne do potrzeb dzieci działania mające na celu ich powrót do rodziny biologicznej, umożliwienie kontaktu z rodzicami i innymi bliskimi. Działania reintegracyjne nie ograniczały się jedynie do umożliwienia kontaktu dzieci z rodzinami biologicznymi, ale ukierunkowane były także na poprawę sytuacji rodzinnej.

Równocześnie NIK stwierdziła, że w Placówce nierzetelnie sporządzano diagnozy psychofizyczne, w których nie uwzględniano wskazań dotyczących przygotowania do usamodzielnienia. Stwierdzono ponadto, że w kontrolowanym okresie nie obsadzono wszystkich stanowisk zgodnie ze strukturą organizacyjną Placówki, utrzymując wakat na stanowisku terapeuty. Ustalono również, że w Placówce nie zapoznawano wychowanków z treściami wdrażanych regulacji wewnętrznych, wystąpiły przypadki opracowywania planów pomocy dziecku z naruszeniem niezwłoczności terminu, a także przypadek nie sporządzenia planu pomocy.

W ocenie NIK, przyjęte w Placówce rozkłady czasu pracy dla wychowawców i specjalistów (pedagoga i psychologa) nie są korzystne dla wychowanków. Zatrudnienie wychowawców w systemie równoważnego czasu pracy, pozwalającego przedłużyć dobowy wymiar czasu pracy do 12 godzin w przyjętym trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym, skutkuje m.in. przypadkami pojedynczych

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Chodzi o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177), zwaną dalej: „ustawą o pieczy zastępczej”.

⁴ Chodzi o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. nr 292, poz. 1720 ze zm.), zwane dalej: „rozporządzeniem w sprawie pieczy zastępczej”.

dziennych dyżurów danego wychowawcy na przestrzeni tygodnia pracy, co z kolei powoduje ilościowe zawężenie kontaktów między wychowankami a wychowawcami, do jednego kontaktu tygodniowo.

W ocenie NIK, organizacja czasu pracy specjalistów (psychologa i pedagoga) nieprzerwanie przez dwa/trzy dni w tygodniu tylko w Domu Dziecka nr 2, powoduje parodniowe absencje danego specjalisty w Placówce.

NIK ocenia negatywnie dwa przypadki ponad 18-miesięcznej zwłoki w sprawach wnioskowania do właściwych sądów o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka.

Brakiem rzetelnego działania było niewykonanie - przez okres ponad trzech lat - wszystkich wniosków pokontrolnych sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 30 listopada 2021 r. (doręczonym w dniu 6 grudnia 2021 r.).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Opis stanu faktycznego

1. Dom Dziecka był placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, funkcjonującą na podstawie decyzji Wojewody Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2020 r., w której organ ten zezwolił Powiatowi Strzyżowskiemu na czas nieokreślony, na „*funkcjonowanie w jednym wielorodzinnym budynku więcej, niż jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej do 14 dzieci*”.

Rada Powiatu Strzyżowskiego podjęła w dniu 28 października 2020 r. uchwałę⁵ w sprawie przekształcenia Domu Dziecka i zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej, organizacyjnej i specjalistycznej placówek opiekuńczo-wychowawczych, w której m.in.:

- a) z dniem 1 stycznia 2021 r. dotychczasowy Dom Dziecka im. Janusza Korczaka przekształciła w ten sposób, iż wydzieliła z niego nową placówkę opiekuńczo-wychowawczą – Dom Dziecka nr 2,
- b) dwóm nowo powstałym placówkom nadała statuty,
- c) postanowiła m.in., że:
 - Dom Dziecka jako jednostka obsługująca zapewnia Domowi Dziecka nr 2 jako jednostce obsługiwanej, obsługę administracyjną, finansową, w tym rachunkową i sprawozdawczą oraz organizacyjną,
 - pracownicy Domu Dziecka, zatrudnieni na stanowiskach wychowawców stają się na zasadach określonych w art. 23¹ Kodeksu Pracy⁶, pracownikami Domu Dziecka nr 2,
 - Dyrektor Domu Dziecka jest równocześnie dyrektorem Domu Dziecka nr 2.

⁵ Uchwała nr XXIII/172/2020 Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 28 października 2020 r. w sprawie przekształcenia Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie i zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej, organizacyjnej i specjalistycznej placówek opiekuńczo-wychowawczych, zmieniona uchwałą nr XXXIX/284/2022 Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXIII/172/2020 Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 28 października 2020 r. w sprawie przekształcenia Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie i zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej, organizacyjnej i specjalistycznej placówek opiekuńczo-wychowawczych.

⁶ Art. 23¹ Kodeksu pracy określa warunki prawne na jakich dokonuje się „przejście zakładu pracy na innego pracodawcę”.

W Regulaminie organizacyjnym Domu Dziecka przyjętym w drodze uchwały⁷, w rozdziale II pn. „Cele i zadania Domu Dziecka” podano m.in., że dzieciom i młodzieży pozbawionym trwale lub okresowo opieki rodziny własnej, placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, odpowiednie dla potrzeb warunki rozwoju, przygotowuje do samodzielnego życia. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej:

- utrzymując kontakty z rodzicami lub innymi członkami rodziny wychowanków w celu tworzenia warunków ich powrotu do rodziny,
- współpracując z ośrodkami adopcyjnymi w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Określono, że placówka w szczególności:

- zapewnia wychowankom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich niezbędne potrzeby, w tym emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej,
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Dom Dziecka współpracował w zakresie wykonywania zadań z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W § 18 regulaminu organizacyjnego ustalono, że przyjmowanie dzieci i młodzieży do domu dziecka odbywa się całą dobę.

Cele i zakres działania Domu Dziecka określone zarówno w statucie, jak i w Regulaminie organizacyjnym były zgodne z przepisami ustawy o pieczy zastępczej.

Zakres zadań pracowników Placówki oraz praw i obowiązków wychowanków określone także zostały w:

- „Polityce Ochrony Dzieci”, przyjętej zarządzeniem⁸ Dyrektora z dnia 12.08.2024 r., oraz
- Regulaminie wychowanka Domu Dziecka, przyjętym zarządzeniem⁹, który wszedł w życie 01.01.2021 r.

(akta kontroli, tom I, str. 3-77)

W kontrolowanym okresie w Placówce przebywało siedmioro wychowanków legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności:

- 1) wychowanka w wieku 17 lat i 11 m-cy, pobyt w Placówce od 15.09.2009 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym, uczennica szkoły branżowej w zawodzie kucharz w specjalnym ośrodku szkolno-

⁷ Nr 234/2020 Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 5 listopada 2020 r., ze zmianą (dotyczącą nr porządkowego placówki z „7” na „7/1”) wniesioną uchwałą nr 61/2022 z dnia 13 kwietnia 2022 r.

⁸ Zarządzenie nr 11/2024 Dyrektora Domu Dziecka z dnia 12.08.2024 r. w sprawie wprowadzenia „Polityki Ochrony Dzieci”.

⁹ Zarządzenie nr 7/A/2021 z dnia 04.01.2021 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Wychowanka Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie”.

wychowawczym, gdzie m.in. jest objęta: zajęciami rewalidacyjnymi, terapią psychologiczną, terapią pedagogiczną, terapią logopedyczną oraz zajęciami psychostymulującymi i usprawnienia ruchowego. W Placówce otrzymuje świadczenia w formie terapii psychologicznej i zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Uczestniczy również w zajęciach arteterapii¹⁰. W Placówce przebywa z rodzeństwem, z którym jest związana emocjonalnie;

- 2) wychowanek w wieku 20 lat i 9 m-cy, pobyt w Placówce od 15.09.2009 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu lekkim, uczeń szkoły branżowej w zawodzie kucharz w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, korzysta z wszelkich form pomocy pedagogicznej, terapeutycznej i psychologicznej adekwatnej do jego niepełnosprawności. W Placówce przebywa z rodzeństwem;
- 3) wychowanek w wieku 21 lat i 7 m-cy, pobyt w Placówce od 01.12.2020 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym. Ubezważnowolniony, opiekunem prawnym jest jego brat, który deklaruje umieszczenie go w domu pomocy społecznej. Wychowanek przebywa w internacie w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie korzysta m.in. z pomocy psychologicznej, zajęć logopedycznych, usprawniania ruchowego, zajęć psychostymulujących rozwój, treningu umiejętności społecznych, terapii pedagogicznej. W Placówce korzysta z pomocy psychologicznej oraz pedagogicznej w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych;
- 4) wychowanek w wieku 16 lat i 10 m-cy, pobyt w Placówce od 23.02.2018 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym. Chłopiec ubezwłasnowolniony (opiekunem prawnym jest wychowawczyni placówki), obydwój rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. Podjęto działania o zmianę placówki w dniu 24.06.2024 r. (wniosek do sądu o umieszczenie wychowanka w domu pomocy społecznej). Uczęszcza do oddziału edukacyjno-terapeutycznego w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie został objęty zajęciami specjalistycznymi z zakresu: terapii autyzmu, terapii integracji sensorycznej, terapii logopedycznej, usprawniania ruchowego, terapii pedagogicznej. Nie robi postępów dydaktycznych. W Placówce objęty wsparciem psychologicznym oraz zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi;
- 5) wychowanka w wieku 11 lat i 3 m-ce, pobyt w placówce od 05.05.2022 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu lekkim. Jest uczennicą szkoły podstawowej w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie jest objęta opieką psychologiczno-pedagogiczną, zajęciami: logopedycznymi, z usprawniania ruchu i psychostymulującymi rozwojem. Uczęszcza również do domu kultury na zajęcia plastyczne (arteterapia). W Placówce objęta jest wsparciem psychologicznym, terapią psychologiczną i zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi;
- 6) wychowanek w wieku 11 lat i 7 m-cy, w placówce od 20.01.2021 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym. Jest uczniem oddziału edukacyjno-terapeutycznego w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie jest objęty zajęciami rewalidacyjnymi, terapią autyzmu, terapią integracji sensorycznej, terapią logopedyczną, usprawnianiem ruchowym, terapią psychologiczną. W placówce objęty kompleksową opieką wychowawczą, pomocą psychologiczną i pedagogiczną w formie wsparcia i terapii psychologicznej oraz zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Podjęto

¹⁰ To wykorzystywanie różnego rodzaju form sztuki (muzyka, plastyka, taniec, teatr) w procesie terapeutycznym oraz rehabilitacyjnym.

działania o przeniesienie chłopca do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu terapeutycznego (wniosek do sądu w dniu 25.06.2024 r.);

- 7) wychowanek w wieku 19 lat, w placówce od 16.11.2022 r., z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu lekkim. Jest uczniem szkoły branżowej w zawodzie pomocnik stolarza w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, gdzie otrzymuje świadczenia w formie zajęć rewalidacyjnych, terapii psychologicznej, usprawnienia ruchowego, psychostymulujących rozwój, terapii pedagogicznej. W Placówce otrzymuje wsparcie i terapię psychologiczną oraz korzysta z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

Dyrektor wyjaśniając przyczyny, dla których w Placówce przebywało siedmioro dzieci z orzecznym stopniem niepełnosprawności podał, że wobec pięciorga wychowanków nie zwracano się o zmianę placówki, z uwagi na wiek dzieci (w czterech przypadkach są to wychowankowie pełnoletni lub zbliżający się do pełnoletniości) oraz kryterium dobra dzieci, ich potrzeb w zakresie prawidłowego rozwoju emocjonalnego. Dzieci niepełnosprawne przebywają w Placówce (za wyjątkiem jednego przypadku) wraz z rodzeństwem, gdzie istnieje między nimi silny związek emocjonalny, w związku z czym krzywdzące byłoby dla nich, ich rozdzielanie. Wszystkie dzieci niepełnosprawne są dobrze zintegrowane z pozostałymi wychowankami, a pięcioro z nich (poza dwoma) dobrze funkcjonuje społecznie. System pracy Placówki jest wydolny wobec nich, ich obecność nie zakłóca w żaden sposób funkcjonowania placówki i pozostałych dzieci. Dlatego uznaliśmy, że dla dobra pięciorga dzieci wskazane byłoby pozostawienie ich w Placówce, a w dwóch przypadkach dobrem dzieci byłoby ich przeniesienie do domu pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawczej typu terapeutycznego.

(akta kontroli, tom I, str. 78-213, 219)

2. Ustalono, że lokalizacja Domu Dziecka spełniała wymogi dotyczące miejsca prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej (określone art. 106 ust. 2a i ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej), a w szczególności:

- Dom Dziecka usytuowany był na jednej nieruchomości gruntowej (o pow. 4,6076 ha) i w jednym obiekcie budowlanym,
- na nieruchomości gruntowej, na której posadowiony był budynek mieszczący siedzibę Placówki (dalej budynek) – nie było innego obiektu budowlanego,
- w budynku mieściły się wyłącznie dwie placówki¹¹ opiekuńczo-wychowawcze, tj. Dom Dziecka oraz Dom Dziecka nr 2.

(akta kontroli, tom I, str. 214-218, 220-275)

3. W wyniku przeprowadzonych oględzin ustalono, że w Placówce zapewniono warunki mieszkaniowe określone w § 18 ust. 3 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, a w szczególności pokoje mieszkalne były nie większe niż 5-osobowe¹², właściwie oświetlone, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. W urządzeniu łazienki znajdowały się dwie osobne umywalnie (dla dziewcząt i chłopców), z których każda wyposażona była po trzy umywalki i dwa natryski (prysznice), w kranach dostępna była ciepła

¹¹ Poza wymienionymi dwiema placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, w budynku nie było żadnej innej jednostki organizacyjnej (czy podmiotu gospodarczego). W szczególności, nie było izby wytrzeźwień, bądź innych podmiotów zapewniających całodobową opiekę, wymienionych w przepisie art. 106 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r., poz. 177), takich jak: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki wychowawcze, jednostki organizacyjne wymiaru sprawiedliwości, hospicja, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, zakłady rehabilitacji leczniczej, ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

¹² Dwa pokoje 4-osobowe i dwa pokoje 3-osobowe.

i gorąca woda . Wydzielone było osobne pomieszczenie do prania i suszenia rzeczy osobistych. Trzy toalety, umożliwiające korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny.

W pokojach i we wnękach korytarza były urządzone miejsca do nauki, wyposażone w biurko (stół), krzesło, lampę biurkową. Były zorganizowane i urządzone miejsca do wspólnego przygotowywania posiłków, jak kuchnia przygotowująca półprodukty do śniadań i kolacji oraz dania gorące (obiady) oraz tzw. aneks kuchenny do przygotowywania śniadań i kolacji z półproduktów, zapewniający odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności. Kuchnia i aneks kuchenny były wyposażone we wszystkie niezbędne sprzęty i urządzenia do przygotowywania, wydawania, konsumowania i transportu posiłków.

Wydzielono wspólne przestrzenie mieszkalne, w których można spożywać posiłki (w tym jadalnię wyposażoną m.in. w trzy stoły i 16 krzeseł), oraz stanowiące miejsce spotkań i wypoczynku, wyposażone w sofy, kanapy, fotele tapicerowane, stoliki (w tym również świetlica wyposażona m.in. w telewizor, grę zręcznościową tzw. „piłkarzyki”, składany stół do tenisa stołowego).

Placówka posiadała osobne (stosunku do Domu Dziecka nr 2) wejście do budynku oraz odrębne toalety, łazienkę, pokoje mieszkalne i inne pomieszczenia. Wyjątek stanowiła kuchnia, która obsługiwała w zakresie przygotowywania dań gorących (obiadów) oraz półproduktów do śniadań i kolacji, także Dom Dziecka nr 2. Pomieszczenia Placówki utrzymane były w stanie czystości i porządku, wychowankowie mogli korzystać z nich w sposób zapewniający im intymność i poczucie bezpieczeństwa. Nie stworzono barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku (np. nie było krat w oknach, w drzwiach i oknach pokojowych były kompletne klamki, nie było zainstalowanego monitoringu w formie kamer).

(akta kontroli, tom I, str. 78-79, 223-275)

4. W latach 2022-2024 w Placówce przebywały dzieci w liczbie zgodnej z obowiązującymi przepisami, uregulowaniami wewnętrznymi i zezwoleniem Wojewody Podkarpackiego zwiększającym limit miejsc.

W kontrolowanym okresie Wojewoda Podkarpacki jeden raz zwiększył limit miejsc w Placówce do stanu 15-ga dzieci. Za pismem z dnia 1 lutego 2023 r., Dyrektor zwrócił się z wnioskiem do Wojewody Podkarpackiego o wydanie zezwolenia na przyjęcie do Placówki jednego dziecka ponad limit. W dniu 10 lutego 2023 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej PUW w Rzeszowie przeprowadzili kontrolę doraźną w Domu Dziecka. Na dzień kontroli w Placówce przebywało 15 wychowanków, w tym nowo przyjęte dziecko na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Strzyżowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich¹³ oraz skierowania¹⁴ Starosty Powiatu Strzyżowskiego. Inspektorzy ustalili również, że z ogółu wychowanków, jeden z nich przebywa w specjalnym ośrodku wychowawczym, oraz że nowo przyjęte dziecko ma zapewnione odpowiednie warunki mieszkaniowe.

Wojewoda Podkarpacki w drodze decyzji¹⁵ z dnia 28 lutego 2023 r. postanowił zezwolić na przyjęcie jednego dziecka, powodujące przekroczenie regulaminowej liczby wychowanków (co miało miejsce w okresie od stycznia do marca 2023 r.).

Poza wymienionym okresem - w badanych latach - w Domu Dziecka nie przebywało więcej niż 14-ro dzieci.

¹³ Sygn. Akt III Nsm 10/23.

¹⁴ Z dnia 25 stycznia 2023 r. znak: PZ.I.521.1.1.2023.

¹⁵ S-I.9423.3.5.2023.BB.

W Placówce stosowano *Standardy Ochrony Praw Dziecka* sformułowane przez *Rzecznika Praw Dziecka (RPDz)* dotyczące *pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych*, a wskazujące prawo dziecka do:

- wychowywania w rodzinie i działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny,
- stabilnego środowiska wychowawczego oraz zaspokajania potrzeb rozwojowych,
- nauki i wypoczynku,
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- życia bez przemocy,
- informacji i wyrażania opinii,
- poszanowania tożsamości kulturowej i religijnej,
- zaleceń dotyczących pracy wychowawców i innych pracowników placówki.

Procedury postępowania w tym zakresie określone zostały, m.in. w następujących regulacjach wewnętrznych:

- Regulaminie organizacyjnym,
- Polityce ochrony dzieci,
- Regulaminie wychowanka,
- Procedurze odwoławczej wychowanka od nałożonej kary¹⁶,
- Procedurze postępowania na wypadek ujawnienia przemocy i wykorzystania w stosunku do wychowanków¹⁷,
- Procedurze postępowania w sytuacji powrotu wychowanka do placówki pod wpływem alkoholu¹⁸,
- Procedurze podawania wychowankom leków¹⁹,
- Regulaminie przyznawania kwoty do własnego dysponowania przez dziecko tzw. „kieszonkowego”²⁰.

(akta kontroli, tom I, str. 37-77, 79, 219, 276-322)

5. Zapisy dotyczące wieku dzieci, które mogą przebywać w Placówce określone zostały w Regulaminie organizacyjnym Domu Dziecka i były zgodne z przepisami *ustawy o pieczy zastępczej*. W okresie objętym kontrolą do Placówki przyjęto jedno dziecko poniżej²¹ 10 roku życia, tj. dziewczynkę, w dniu 5 maja 2022 r., na podstawie postanowienia²² Sądu Rejonowego w Żaganiu, ze starszym²³ bratem z powodu niewydolności wychowawczej rodziców.

(akta kontroli, tom I, str. 79, 322-324)

6. Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym, który obowiązywał²⁴ w kontrolowanym okresie w Placówce, oprócz stanowiska dyrektora wyszczególnione były m.in. stanowiska, na których zatrudnia się²⁵ wychowawców oraz specjalistów: pedagoga, psychologa, terapeutę.

W badanym okresie w Placówce byli zatrudnieni: dyrektor, wychowawcy, psycholog, pedagog, natomiast nie było zatrudnionego pracownika na stanowisku terapeuty

¹⁶ Wprowadzonej zarządzeniem nr 1/A 2023 z 7 lutego 2023 r.

¹⁷ Wprowadzonej zarządzeniem nr 9/A 2021 z 16 marca 2021 r.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Wprowadzonym zarządzeniem nr 7/24 z dnia 29 maja 2024 r.

²¹ 8 lat, 7 m-cy i 4 dni życia w chwili przyjęcia do placówki.

²² Sygn. Akt III Nsm 655/21.

²³ 10 lat, 8 m-cy i 12 dni życia w chwili przyjęcia do placówki.

²⁴ Od 6 listopada 2020 r. do 14 stycznia 2025 r.

²⁵ W § 48 tegoż regulaminu.

od 1 września 2022 r. Doraźnie w Placówce korzystano z pomocy dwojga wolontariuszy.

Wszyscy²⁶ pracownicy byli zatrudnieni na podstawie umownego stosunku pracy zawartego na czas nieokreślony, w wymiarze pełnego etatu.

Dyrektor Placówki i pozostałe osoby pracujące z dziećmi posiadali wymagane kwalifikacje określone w ustawie o pieczy zastępczej. Pracownicy zatrudnieni w placówce posiadali kwalifikacje do prowadzenia terapii pedagogicznej, kompensacyjnej, rewalidacyjnej. Do zadań psychologa należało m.in.: prowadzenie badań psychologicznych, sprawowanie indywidualnej opieki psychologicznej nad wychowankami, prowadzenie zajęć psychologicznych. Obowiązki pedagoga obejmowały m.in.: zadania ogólnowychowawcze, profilaktykę wychowawczą, pracę korekcyjno-wychowawczą, indywidualną opiekę pedagogiczno-psychologiczną.

Dyrektor i pozostałe osoby zatrudnione w placówce pracujące z dziećmi, spełniały wymogi określone w art. 98 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej.

Dyrektor wyjaśnił, że sprawdzanie w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, czy kandydat do pracy nie jest dłużnikiem alimentacyjnym rozpoczął w roku 2023 (tak zostały sprawdzone trzy osoby: Dyrektor i dwie wychowawczynie). Jako instytucja, przy sprawdzaniu tych osób w rejestrze Placówka obowiązana jest do ponoszenia opłaty za każdy taki przypadek, w kwocie 30,00 zł, co przy sprawdzeniu wszystkich pracowników stanowi względnie dużą kwotę (to kilkaset złotych). Ponieważ istnieje możliwość, żeby pracownik indywidualnie sam dokonał takiego sprawdzenia nieodpłatnie, w ramach stosunków grzecznościowych, stara się pozyskiwać od pracowników takie informacje.

Ustalono, że w aktach spraw dotyczących korzystania z pomocy dwojga wolontariuszy nie było udokumentowania potwierdzającego spełnienie wymogów określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1-3 i pkt 4 ustawy o pieczy zastępczej.

W badanym okresie, pracownicy Placówki pracujący z dziećmi nie korzystali z form edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Dyrektor podał w tej sprawie, że *nie były zgłaszane potrzeby w tym kierunku*.

Dyrektor wyjaśnił, że w Domu Dziecka nie określono zasad wsparcia dla osób pracujących z dziećmi w radzeniu sobie z codziennymi wyzwaniami, wynikającymi ze specyfiki ich pracy, niemniej od września 2022 r. organizowane są spotkania na których świadczona jest pomoc dla osób (personelu) oczekujących takiego wsparcia. Pomoc taka dostosowywana jest indywidualnie, z uwzględnieniem potrzeb danej osoby (np. pomoc psychologiczna, pomoc starszego wychowawcy, itp.). Wsparcie to przyjmuje różne formy. np. rozmowy indywidualnej, działań z zakresu psychoedukacji, warsztatów dotyczących tematów, które są przydatne dla personelu pracującego z dziećmi. Spotkania takie odbywają się co dwa tygodnie (w czwartki), w godzinach 09.00 – 11.00. Przebieg takich spotkań nie jest odrębnie dokumentowany.

(akta kontroli, tom I, str. 19-36, 79-93, 325-367, tom II, str. 194-206)

7. W okresie objętym kontrolą Wojewoda Podkarpacki i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przeprowadziły w Placówce następujące kontrole:

²⁶ Ogółem w Domu Dziecka było zatrudnionych 18 osób w tym:

a) personel pracujący z dziećmi: dyrektor – 1, psycholog – 1, pedagog – 1, opiekunka – 1, wychowawcy – 6,

b) personel obsługi: księgowa – 1, kadry – 1, magazyn/kasa – 1, kuchnia – 2, pokojowa – 1, rzemieślnik/specjalista/kierowca – 1, robotnik do spraw ciężkich – 1.

Wszyscy na podstawie umownego stosunku pracy, w wymiarze pełnego etatu.

- a) Wydział Polityki Społecznej PUW, w okresie lipca - sierpnia 2022, kontrola doraźna dotycząca oceny działalności placówki. Stwierdzone nieprawidłowości: brak modyfikacji planu pomocy dziecka, brak terminu sporządzenia planu pomocy dziecka, w protokołach Zespołu do spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka nie zostały ujęte monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Zalecenia zostały wykonane.
- b) PSSE²⁷, w sierpniu 2022, kontrola związana ze skargą dotyczącą obecności gryzoni w gabinecie pedagoga. W wyniku kontroli nie stwierdzono obecności gryzoni,
- c) Wydział Polityki Społecznej PUW, w okresie lutego 2023 r., kontrola doraźna dotycząca sprawdzenia dzieci i wymagań dotyczących przyjęcia dzieci ponad liczbę regulaminową. W wyniku kontroli Dom Dziecka otrzymał zezwolenie na przyjęcie jednego dziecka ponad limit,
- d) PSSE, w okresie września 2023 r., kontrola kompleksowa stanu sanitarnego i technicznego. W wyniku kontroli zalecono: doprowadzenie do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitów małego korytarza na I-szym piętrze oraz w 4-osobowym pokoju dziewczynek, oraz doprowadzenie do należytego stanu technicznego stolarki drzwiowej na parterze budynku,
- e) PSSE, w okresie marca 2024, kontrola sprawdzająca, zakończona wynikiem „brak zastrzeżeń”,
- f) Wydział Polityki Społecznej PUW, w okresie maja 2024 r., kontrola doraźna dotycząca przyjęcia dzieci, zakończona wynikiem „brak zastrzeżeń”.

Do Domu Dziecka nie wpłynęły skargi dotyczące działań opiekuńczo-wychowawczych.

(akta kontroli, tom I, str. 355-359, 368-376)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przepis art. 94a ustawy o pieczy zastępczej, umożliwia zatrudnienie w placówce osoby prowadzącej terapię, chociaż nie zobowiązuje do takiego zatrudnienia. Przepis ten bowiem, użytym brzmieniem: *do obsługi placówek wychowawczych w zakresie wykonywanych zadań, o których mowa w art. 93 ust. 4, można zatrudniać osoby, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 2 – 4* (tutaj chodzi o pedagoga, psychologa, terapeutę), stanowi jedynie o takiej możliwości.

Obowiązujący w placówce w kontrolowanym okresie Regulamin organizacyjny, będący załącznikiem do uchwały nr 234/2020 Zarządu Powiatu Strzyżowskiego z dnia 5 listopada 2020 r. (z późniejszymi zmianami), w § 48 stanowił, że w Placówce zatrudnia się m.in. terapeutę. Tak sformułowany przepis, zawierał stanowczą dyspozycję zatrudnienia w Placówce terapeuty.

W kontroli ustalono, że w okresie od 1 września 2022 r. w Placówce nie było zatrudnionego pracownika na stanowisku terapeuty, co Dyrektor Domu Dziecka wyjaśnił, że w kontrolowanym okresie terapeuta był na urlopie macierzyńskim²⁸, a nie udało mi się znaleźć w tym czasie osoby z kwalifikacjami na to stanowisko. Uznałem, że na potrzeby dziecka bardziej potrzebny jest psycholog, którego dotychczas nigdy nie mieliśmy zatrudnionego na etacie. Ustawa nie wymaga, aby w Domu Dziecka był etat terapeuty.

²⁷ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna.

²⁸ Chodzi o okres do 31 sierpnia 2022 r., tj. do dnia w którym został rozwiązany stosunek pracy z terapeutą.

W dniu 15 stycznia 2025 r. Zarząd Powiatu Strzyżowskiego w drodze uchwały uchylił dotychczasowy Regulamin organizacyjny, uchwalili „nowy” Regulamin organizacyjny, w którym w § 48 ust. 2 postanowiono, że *w placówce można zatrudniać specjalistów: pedagoga, psychologa, terapeutę.*

(akta kontroli, tom I, str. 19-55, 325-327)

2. W art. 98 ust. 3 pkt 1-4 ustawy o pieczy zastępczej określono m.in., że w Placówce opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi może pracować osoba, która:

- a) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- b) wypełnia obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego,
- c) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- d) jest zdolna do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do tej pracy.

Wyjaśniając, dlaczego w aktach spraw dotyczących korzystania z pomocy dwojga wolontariuszy nie było udokumentowania potwierdzającego spełnienie przez nich wymogów określonych art. 98 ust. 3 pkt 1-4 ustawy o pieczy zastępczej, Dyrektor podał m.in., że nie było pełnej dokumentacji przy przyjęciu ich na wolontariat, gdyż:

- *jedna osoba jest czynnym nauczycielem w szkole podstawowej i wychowawcą naszych wychowanków. Z uwagi na wykonywany zawód uznałem, że takie dokumenty muszą być w posiadaniu szkoły która go zatrudnia, w związku z czym nie ma potrzeby powtórznego sprawdzania (jako nauczyciel nie mógłby pracować nie spełniając tych wymogów),*
- *druga osoba jest niepełnoletnia, w związku z czym uznałem, że takie sprawdzanie jej nie dotyczy.*

(akta kontroli, tom I, str. 19-36, 92-93, 325-367, tom II str. 152-154)

OCENA CZĄSTKOWA

W Domu Dziecka zapewniono – wynikające z przepisów prawa – niezbędne warunki organizacyjne, kadrowe i lokalowe do należytej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, pracownicy posiadali wymagane kwalifikacje wynikające z obowiązujących przepisów, a placówka realizowała cele i zadania, które były zgodne z ustawą o pieczy zastępczej i przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi. W latach 2022-2024, liczba dzieci przebywających w Placówce, ich wiek oraz rodzaj świadczonych im usług opiekuńczo-wychowawczych, odpowiadały wymogom w tym zakresie.

Oceniając działalność Placówki w powyższym zakresie, należy również uwzględnić stwierdzone nieprawidłowości, odnoszące się do utrzymywania wakatów na stanowisku terapeuty w badanym okresie oraz braku udokumentowania potwierdzającego spełnienie przez wolontariuszy wymogów określonych art. 98 ust. 3 pkt 1-4 ustawy o pieczy zastępczej.

OBSZAR

2. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, a także pozostałych programów z tego zakresu

Opis stanu faktycznego

1. W wyniku badania dokumentacji trzech spraw związanych z przyjęciem trójki dzieci do Placówki w roku 2022, ustalono, że dla każdego dziecka pedagog zatrudniony w Placówce sporządził diagnozy psychofizyczne. Diagnozy sporządzone zostały

zgodnie z zasadą niezwłoczności, w terminach 7 (dla dwójki dzieci) i 15 dni, liczonych od daty przyjęcia dziecka do placówki.

Wszystkie diagnozy uwzględniały: analizę rozwoju dziecka, jego mocnych i słabych stron oraz potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym i społecznym. Wskazywały przyczyny kryzysu w rodzinie oraz jego wpływ na rozwój dziecka, relacje dziecka z jego najbliższym otoczeniem.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie pieczy zastępczej diagnozy psychofizyczne powinny zawierać m.in. dostosowane do wieku, rozwoju i doświadczenia dziecka wskazania dotyczące przygotowania do usamodzielnienia. Badane trzy diagnozy:

- zawierały odpowiednio do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazania dotyczące: dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka oraz pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka,
- nie zawierały w swej treści elementu określonego w przepisie § 14 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, tj. przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

(akta kontroli, tom I, str. 94-96, 322, 377-381)

2. W kontrolowanym okresie, Dom Dziecka zapewnił wychowankom udział w planowanych zajęciach wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych, zaplanowanych (ujętych) w planach pomocy dziecku.

Dyrektor Placówki podał, że zajęcia terapeutyczne realizowane są na zewnątrz Placówki, jak i w Placówce w ramach zadań psychologa.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy we Frysztaku (SOSW) zaświadczył, że wychowankowie Domu Dziecka, którzy realizują obowiązek szkolny w SOSW, podlegają zajęciom rewalidacyjnym w zakresie: logopedycznym (1 godz. tygodniowo), terapii pedagogicznej (1 godz. tygodniowo), psychostymulującym rozwój ucznia (1 godz. tygodniowo), oraz usprawniania ruchowego (1 godz. tygodniowo).

(akta kontroli, tom I, str. 162-205, 325-327, 409-423)

Specjalistycznymi zajęciami psychologicznymi rozwijającymi kompetencje emocjonalno-społeczne oraz zajęciami o charakterze terapeutycznym objęte były wszystkie dzieci w Placówce. Zajęcia z psychologiem odbywały się co najmniej dwa razy w miesiącu²⁹. Zajęcia terapeutyczne realizowane były w formie zajęć specjalistycznych indywidualnych i grupowych, dostosowanych do rozpoznanych potrzeb. Zajęcia indywidualne o charakterze terapeutycznym obejmowały działania z zakresu wsparcia i pomocy psychologicznej, psychoedukacyjne, psychoprofilaktyczne, wspierające, interwencyjne i mediacyjne.

Psycholog podała m.in. *wykorzystuję podczas oddziaływań terapeutycznych elementy terapii poznawczej, behawioralnej, terapii schematów. Objęci są tym rodzajem pomocy wszyscy wychowankowie placówki.*

Wszyscy wychowankowie Placówki objęci byli zajęciami indywidualnymi rozwijającymi kompetencje emocjonalno-społeczne służące stymulowaniu i rozwojowi emocjonalno-społecznemu.

Uczniowie szkoły podstawowej i starsi – zgodnie z potrzebami – objęci byli zajęciami rozwijającymi umiejętności poznawcze służące stymulowaniu rozwoju poznawczego. Psycholog podała, że w ramach tych zajęć terapeutycznych wykorzystuje formy terapii zajęciowej np. arteterapii, czy choreoterapii.

(akta kontroli, tom I, str. 162-205, 393-401, 406-425)

²⁹ W uzasadnionych przypadkach, zajęcia takie odbywały się dwa razy w tygodniu.

U siedmiorga wychowanków z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, podczas zajęć specjalistycznych rozwijane były określone cele terapeutyczne, zalecone w orzeczeniach.

W Placówce prowadzone były również grupowe zajęcia o charakterze terapeutycznym, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, w formie treningów umiejętności społecznych (TUS), oraz rozwijające umiejętności poznawcze.

W Placówce, która powstała w wyniku podziału, działania opiekuńczo-wychowawcze były planowane i realizowane odrębnie dla każdej nowopowstałej jednostki.

Dyrektor podał, że w Placówce nie mamy uregulowań wewnętrznych dotyczących przekazywania i dokumentowania informacji między pracownikami na temat dzieci, procesu ich wychowania i podejmowania decyzji.

W Placówce wymiana informacji pomiędzy pracownikami w sprawach dotyczących dzieci, występuje w dokumentach, które praktycznie są stosowane, choć nie są objęte regulacjami wewnętrznymi, to m.in.: zwoływanie zebrań zespołu pedagogicznego w formie zarządzeń Dyrektora, notatki służbowe³⁰ wychowawców³¹ (sporządzane w związku z wydarzeniem mającym miejsce podczas dyżuru), raporty wychowawców³² (zawierające np. informacje o zachowaniu dziecka, bądź inne ważne informacje, które powinni poznać pozostali wychowawcy).

(akta kontroli, tom I, str. 96-161, 206-211, 382-385, 393-405, 426-427, t II str. 6)

W Placówce, zasady postępowania dotyczące:

- a) ograniczenia agresji rówieśniczej oraz postępowania w sytuacji kryzysowej (agresywnego zachowania, nieestosownego do wieku zachowania o podtekście seksualnym, przemocy i cyberprzemocy), zostały ujęte w: „Procedurze postępowania w sytuacji powrotu wychowanka do Placówki pod wpływem alkoholu”, „Procedurze postępowania na wypadek ujawnienia przemocy i wykorzystania w stosunku do wychowanków”, oraz „Polityce ochrony dziecka”,
- b) zgłaszania przez wychowanków swoich uwag, postulatów, wniosków, opinii dotyczących spraw osobistych i życia Placówki, w tym wychowawców i specjalistów, tj. ogólnie praw dziecka do swobody wypowiedzi, myśli

³⁰ Np. z 12.03.2023: po przyjściu ze szkoły Oskar zażądał chipsów oraz udostępnienia pralki. Gdy dowiedział się, że chipsów nie ma, a pralka dziś nie będzie, dosłownie dostał szału, bił się butem po twarzy, naciągał policzki i gałki oczne, potem przeszedł do rozdzierania koszulki, w którą był ubrany. Wrzeszczał przy tym: „k...o”, „szmato”, „załatwię cię”, „skocz z okna”, „gardło poderżnę”, „rzucę się pod samochód”, „matka już pisze pismo na ciebie”. Krzycząc „poderżnę gardło” pokazywał jak to robi. Koszulkę podarł na strzępy. (...) Atak szału trwał około 10-15 minut, po czym Oskar sam poinformował, że już atak minął i teraz już będzie grzeczny. Przeprósł za swoje zachowanie.

³¹ Np. z 20.11.2023: Pełniłam dyżur w godzinach od 8.00 do 20.00. Tego dnia wychowanek Kacper wrócił do placówki około godziny 12.00, mimo, że praktyki w tym dniu planowo powinny trwać do godz. 13.10. Zapytałam go o powód wcześniejszego powrotu, Kacper z powagą, pełną stanowczością i bez chwili zawahania, patrząc mi prosto w oczy odpowiedział cyt.: „Dzisiaj mieliśmy szkolenie z bhp, a później próbę alarmu przeciwpożarowego”. Przyjęłam tę informację do wiadomości i udałam się na górę, żeby sprawdzić jego frekwencję w e-dzienniku (...) Niestety okazało się, że Kacper tego dnia z góry na dół ma nieobecności. Zawołałam wychowanka do siebie (...) żeby powiedział prawdę, niestety on szedł w zaparte, mówiąc po raz kolejny, że dzisiaj był na praktykach, a nauczyciel praktyk nieobecności poprawi mu później. Dopiero kiedy poinformowałam Kacpra, że zadzwonię do szkoły zweryfikować jego wersję wydarzeń, odpowiedział z cynicznym uśmiechem, że był na wagarach. Na moje pytanie: dlaczego nie poszedł na praktyki, odpowiedział: że nie powinno mnie to obchodzić i nie musi mi się tłumaczyć.

³² Np. z dnia 10.11.2024:

- Piotrek trochę przeziębiony. Proszę zwracać uwagę starszym chłopakom, żeby zamykali okno na noc;
- Marcel, trzy nowe negatywne uwagi z zachowania w szkole,
- Bartek i Marcel: szarpanina przed prysznicem.

i informacji na swój temat, zostały ujęte w „Regulaminie wychowanka Domu Dziecka”,

- c) sposobu karania³³ i nagradzania³⁴ oraz możliwości odwoływania się od zastosowanych kar, zawierały się m.in. w Regulaminie organizacyjnym, „Procedurze odwoławczej wychowanka od nałożonej kary”, „Regulaminie wychowanka Domu Dziecka”,
- d) podawania leków i właściwego prowadzenia dokumentacji medycznej, zostały uregulowane w „Procedurze wydawania leków”.
(akta kontroli, tom I, str. 37-77, 313-314, 318, 382-385)

Dyrektor podał, że *nie mamy uregulowań dotyczących zapoznania się z procedurami. Praktyką stosowaną od lat jest dla nowo przyjętych pracowników pierwszy dzień adaptacyjny, w którym przeprowadzane są szkolenia oraz zapoznanie się m.in. z procedurami. Praktyka ta funkcjonowała bez zarzutu i nie zwróciłem uwagi na to, aby to umocować w uregulowaniach wewnętrznych. Zobowiązuję się zawrzeć informacje o obowiązku zapoznania się z procedurami w teczce osobowej pracownika.*

W powyższym wyjaśnieniu, Dyrektor nie wypowiedział się co do przekazania do wiadomości wychowanków treści zawartych w tychże uregulowaniach wewnętrznych.

Dokumentacja stanowiąca zbiór powyższych procedur, nie zawierała potwierdzeń wychowanków o zapoznaniu się z jej treścią.

Zgodnie z obowiązującymi procedurami kary nie były stosowane w obecności innych wychowanków.

Do Dyrektora Placówki nie wpływały skargi i odwołania wychowanków od nałożonych na nich kar. Nie odnotowano także nieprawidłowego zachowania pracowników placówki względem dzieci, naruszającego ich godność i poczucie bezpieczeństwa.

(akta kontroli, tom I, str. 19-77, 313-321, 371-376, 382-405, tom II str. 191-193)

W latach 2022 – 2024 dla każdego dziecka po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej były sporządzane plany pomocy dziecku (dalej plan). Plany były opracowywane przez wychowawcę prowadzącego we współpracy z pedagogiem i psychologiem, w terminach od 8 do 23 dni liczonych od dnia sporządzenia diagnozy psychofizycznej.

W wyniku analizy dokumentacji spraw dotyczących planu pomocy dziecku, stwierdzono m.in., że:

- opracowane plany dla: Kacpra O., Oskara S., Weroniki C., Magdaleny C., Corneliusa H., Bartosza H.-K. i Piotra D. – nie były oznaczone datą ich sporządzenia,
- nie sporządzono planu dla Kacpra O., za okres: wrzesień 2022 r. – luty 2023 r.,
- nie sporządzono planu dla Magdaleny C., za okres: marzec 2024 r. – sierpień 2024 r. (istniejący fragment treści takiego planu pomocy, nie określa działań

³³ Wychowanek mógł zostać ukarany: upomnieniem wychowawcy grupy, upomnieniem lub naganą Dyrektora, zmniejszeniem wysokości kieszonkowego przez ustalony okres.

³⁴ Za wzorową postawę wychowanek mógł zostać nagrodzony (wyróżniony): pochwałą wychowawcy wobec grupy wychowanków, pochwałą Dyrektora wobec wychowanków, listem pochwalnym do rodziców (opiekunów), dyplomem uznania, nagrodą rzeczową.

krótko terminowych w zakresie: rozwoju emocjonalnego i społecznego, rozwoju intelektualnego i rozwoju zainteresowań.

W pozostałym zakresie opracowane plany zawierały wymagane elementy oraz określały czas na jaki zostały opracowane. Były dostosowane do celów, zadań oraz zidentyfikowanych potrzeb dziecka, a także uwzględniały okoliczności stwierdzone w diagnozach psychofizycznych oraz w diagnozach pedagoga i psychologa.

Badane plany odnosiły się do sytuacji rodzinnej, rozwoju psychicznego, fizycznego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka. Zawierały cele i działania krótko i długoterminowe adekwatne do wieku dziecka jego możliwości psychofizycznych, sytuacji rodzinnej, wyznaczały cele pracy z dzieckiem uwzględniające możliwość powrotu do rodziny biologicznej.

Założone w planach cele i działania były realne i dostosowane do indywidualnej sytuacji wychowanka, nie były standardowe, różniły się dla poszczególnych dzieci. Plany pomocy dziecku opracowane zostały z wykorzystaniem: diagnoz psychofizycznych, dokumentacji dotyczącej dziecka (odpis aktu urodzenia, orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce lub wniosku o umieszczenie dziecka w placówce), dokumentów o stanie zdrowia, dokumentów szkolnych, informacji o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach oraz analizy m.in. zmian procesu rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w trakcie pobytu w Placówce, jego potrzeb w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, relacji społecznych, funkcjonowania w szkole, możliwości powrotu do rodziny biologicznej. Plany uwzględniały informacje przekazywane przez podmioty organizujące pracę z rodziną, zawierały dane o sytuacji kryzysowej w rodzinie dziecka.

Prawidłowość realizacji planów była weryfikowana co pół roku przez Dyrektora, wychowawców, pedagoga i psychologa, na posiedzeniach Zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka (dalej Zespół). Wynikiem prac zespołu były – w zależności od zmieniającej się sytuacji – nie rzadziej niż co pół roku dokonywane modyfikacje planów, uwzględniające bieżące potrzeby wychowanków.

(akta kontroli, tom I, str. 162-205, 428-465, 458-522)

W latach 2022-2024 w Placówce przebywało ogółem 18 dzieci, z czego:

- a) troje dzieci (dwóch chłopców i jedna dziewczynka) zostało przyjętych w roku 2022 oraz jedno dziecko (dziewczynka) w roku 2023,
- b) pięcioro dzieci zostało skreślonych z ewidencji placówki, w tym:
 - w jednym przypadku wychowanek usamodzielniał się,
 - w dwóch przypadkach wychowankowie zostali przeniesieni do Domu Dziecka w Długiem, na podstawie skierowania Starosty Powiatowego w Krośnie,
 - w jednym przypadku wychowanka usamodzielniała się i powróciła do domu rodzinnego, oraz
 - w jednym przypadku wychowanka została przeniesiona do Domu Dziecka nr 2 w Strzyżowie.

Wszystkie dzieci przebywały w Placówce na podstawie postanowienia właściwego sądu. Według stanu na 31.12.2024 r. w Placówce przebywało 13 dzieci, w tym 10 dzieci pozostawało powyżej dwóch lat:

- w jednym przypadku pełnoletni wychowanek był ubezwłasnowolniony, a opiekunem prawnym był jego brat, który deklarował przeniesienie wychowanka do domu opieki społecznej,
- jedno dziecko przebywało w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Krakowie,

- jedno dziecko w procedurze przeniesienia do placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- pozostałe siedmioro dzieci podlegały zgłoszeniu do ośrodka adopcyjnego.

W kontroli ustalono dwa przypadki, w których obowiązek złożenia do właściwego sądu wniosku o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny, albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej, został wykonany po upływie 16 miesięcy i 10 dni od terminu określonego w ustawie o pieczy zastępczej.

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, 322, 466-467, tom II str. 189)

3. Działania opiekuńczo-wychowawcze podejmowane w Placówce, były także specjalistycznymi działaniami z udziałem pedagoga i psychologa (pełniącego również funkcję terapeuty).

Specjalistycznymi działaniami terapeutycznymi w postaci zajęć rozwijających umiejętności poznawcze, oraz specjalistycznymi działaniami pedagogicznymi w postaci zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, prowadzonymi w Placówce, objętych było dziewięć wychowanków.

Ustalono, że liczba wychowanków w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych, zajęć prowadzonych przez pedagoga, psychologa (będącego również osobą prowadzącą terapię), podczas kierowania procesem wychowawczym, nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* i odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

(akta kontroli, tom I, str. 78-161, 393-401, 424-425, 438-465)

W kontrolowanym okresie w Placówce byli zatrudnieni w wymiarze pełnego etatu, na podstawie umownego stosunku pracy zawartego na czas nieokreślony, jeden psycholog i jeden pedagog. W wyniku analizy list obecności i harmonogramów czasu pracy, stwierdzono, że zarówno pedagog jak i psycholog, faktycznie świadczyli w placówce pracę w wymiarze ½ etatu, gdyż zgodnie z zapisem w § 49 ust. 2 Regulaminu organizacyjnego *w zakres ich obowiązków wchodzi prowadzenie zajęć specjalistycznych z wychowankiem w wymiarze nie przekraczającym ½ wymiaru czasu pracy.*

Dyrektor podał, że psycholog i pedagog są zatrudnieni w placówce w wymiarze pełnego etatu, przy czym placówka zapewnia obsługę organizacyjną Domu Dziecka nr 2. Ustawa nie narzuca w jakim wymiarze czasu mają pracować specjaliści w domu dziecka. Specjaliści zatrudnieni w Domu Dziecka pracują w wymiarze ½ etatu oraz w Domu Dziecka nr 2 „drugą połowę” etatu.

Psycholog i pedagog pracowali po 8 godzin dziennie, od godz. 7.00 do godz. 15.00, przemiennie po dwa/trzy dni w tygodniu w Placówce i w Domu Dziecka nr 2.

Sześcioro zatrudnionych wychowawców świadczyło pracę tylko na rzecz Domu Dziecka, w systemie równoważnego czasu pracy, pozwalającego przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy do 12 godzin w przyjętym trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym, co skutkowało m.in. przypadkami pojedynczych dziennych dyżurów w grupie wychowawców na przestrzeni tygodnia pracy, co z kolei powodowało ilościowe zawężenie kontaktów między wychowankami a wychowawcami, do jednego kontaktu tygodniowo. W szczególności, chodzi o przypadki, kiedy wychowawca będąc na dyżurze dziennym 2 razy (lub nawet 1 raz) w tygodniu, praktycznie ma możliwość kontaktowania się z danym dzieckiem po jego powrocie ze szkoły w porze popołudniowej, co potencjalnie zawęża ten kontakt do kilku godzin tygodniowo

(tak np.:

- p. Marzena G. w okresie 01-10.07.2022 – dwa dyżury dzienne, 03-17.12.2022 – trzy dzienne dyżury,
- p. Monika F. w okresie grudnia 2023 r. – sześć dyżurów dziennych,
- p. Iwona B. w okresie 20-31.12.2024 – trzy dyżury dzienne.

Ustalono, że w niżej wymienionych okresach lipca i grudnia z lat 2022, 2023 i 2024 nie zapewniono zajęć opiekuńczo-wychowawczych z:

- psychologiem (np. w okresach: 5-6.07.2022, 25-26.07.2022, 2-6.12.2022, 16-20.12.2022, 3-10.07.2023, 08-12.12.2023, 14-15.12.2023, 10.12.07.2024, 25-31.07.2024),
- z pedagogiem (np. w okresach: 04-06.07.2022, 11-18.07.2022, 08-09.12.2022, 22-23.12.2022, 03-05.07.2023, 24-25.07.2023, 01-08.12.2023, 21-22.12.2023, 17-30.07.2024, 09-13.12.2024, 30-31.12.2024)

Ustalono, że liczba wychowanków w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych:

- prowadzonych przez pedagoga, psychologa (również prowadzącego terapię), podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* i odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć,
- pod opieką jednego wychowawcy nie przebywało więcej niż 14 dzieci, zaś podczas zajęć z pedagogiem, czy psychologiem – nie więcej niż troje dzieci.

Wychowawcy kierowali procesem wychowawczym nie więcej niż trojga dzieci³⁵ (grupy wychowawcze obejmowały troje dzieci).

W kontrolowanym okresie, w grupie pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracujących z dziećmi, zatrudnionych było ogółem 16 osób, w tym z sześcioma osobami (pięcioma wychowawcami i terapeutą) został rozwiązany stosunek pracy. W przypadku:

- pięciu wychowawców, podstawą rozwiązania był upływ czasu na jaki zawarta była umowa o pracę (w tym jeden przypadek umowy na zastępstwo),
- terapeuty, podstawą rozwiązania było wypowiedzenie umowy o pracę przez pracownika.

Dla wszystkich pracowników zatrudnionych w Domu Dziecka sporządzono zakresy czynności zawierające zróżnicowany zakres zadań opiekuńczo – wychowawczych. Nie stwierdzono przypadku, w którym szeroki zakres obowiązków pracowników nie zapewniał zaspokojenia potrzeb dzieci.

W badanym okresie, wpływ środków finansowych z tytułu zobowiązań alimentacyjnych dotyczył trojga wychowanków. Środki te były przekazywane w formie przelewów bankowych na wydzielony na ten cel rachunek bankowy. W tym okresie nie było przypadków doręczeń gotówkowych alimentów.

W polityce rachunkowości przyjętej zarządzeniem³⁶ Dyrektora, w opisie konta 139 – „Inne rachunki bankowe”, określono m.in., że konto 139 służy do operacji dotyczących środków pieniężnych wydzielonych na innych rachunkach bankowych niż rachunki bieżące i rachunki specjalnego przeznaczenia. Konto to służy do ewidencji środków pochodzących z sum depozytowych takich jak: alimentów wpłacanych przez rodziców na rzecz wychowanków przebywających w placówce, jak również środki z programu 500+ i Dobry Start. W ewidencji syntetycznej konto 139 prowadzone jest zbiorczo i z podziałem na:

- konto 139 – 01 – alimenty,
- konto 139 – 02 – środki z 500+,

³⁵ Dopuszczalna grupa wychowawcza to pięcioro dzieci.

³⁶ Zarządzenie nr 23/2021 Dyrektora Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia zasad polityki rachunkowości.

- konto 139 – 03 – środki z 300+ (Dobry Start).

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 139 zapewnia ustalenie stanu środków pieniężnych dla każdego wydzielonego rachunku bankowego, a także według kontrahentów.

W latach 2022 – 2024 nie występowały sytuacje zamknięcia Placówki, nie było także przerw w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi. W okresie tym w Placówce nie przebywało więcej niż 14 dzieci w tym samym czasie³⁷. Szczegółowym badaniem objęto harmonogramy oraz listy obecności wychowawców Domu Dziecka za miesiące: lipiec, grudzień za 2022 r., 2023 r. i 2024 r. Ustalono, że w okresie tym opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawował jeden wychowawca oraz nie było przerw w sprawowaniu opieki nad dziećmi.

Zasady sprawowania w Placówce opieki nocnej zostały określone w Regulaminie organizacyjnym, w sposób gwarantujący bezpieczeństwo każdego dziecka. W wyniku analizy harmonogramów czasu pracy, list obecności oraz „raportów opiekuna nocnego”, stwierdzono, że osoby sprawujące opiekę nocną dokumentowały dokonywanie obchodów nocnych co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy.

W latach 2022-2024, w MOW³⁸ przebywało dwoje dzieci, w tym:

- wychowanka, która w lipcu 2026 r. osiągnie pełnoletniość, przyjęta do MOW 26.01.2024 r., na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 22.11.2023 r., w którym zastosowano środek wychowawczy w postaci umieszczenia w MOW. Wychowanka korzysta tam ze świadczeń terapeutycznych, psychologicznych i pedagogicznych i jest pod stałą opieką psychiatry,
- wychowanka, która w dniu 28.06.2024 r. osiągnęła pełnoletniość, usamodzielniała się 29.06.2024 r. i z tą datą została wykreślona z ewidencji placówki. W okresie 03.01.2024-05.03.2024 przebywała w MOW w Goniądzu, oraz w okresie 25.03.2024-28.06.2024 przebywała w MOW Podgłębokcie. Wychowanka wykazywała przejawy demoralizacji, utrzymywanie relacji ze zdemoralizowanym środowiskiem osób starszych, postawę wulgarną, agresywną.

(akta kontroli, tom I, str. 19-55, 78-205, 328-337, tom II str. 1-67, 152-154)

4. W wyniku analizy dokumentacji spraw dotyczących dzieci, które zostały przyjęte do Domu Dziecka w latach 2022 – 2024 stwierdzono, że rzetelnie sporządzano dla każdego podopiecznego pozostałe wymagane przepisami § 17 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* dokumenty jak: karty pobytu dziecka, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Dokumenty te zawierały wymagane elementy, a wpisy w nich był dokonywane na bieżąco. Wychowawcy prowadzili karty pobytu dziecka³⁹, z zachowaniem terminów określonych w *rozporządzeniu w sprawie pieczy zastępczej*. Wpisy w kartach pobytu dziecka dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów wychowanków, identyfikowały trudności i definiowały działania zaradcze, nie były ogólne i lakoniczne oraz nie powtarzały się (nie były identyczne) w kolejnych miesiącach.

Dokumentacja pracy psychologa była prowadzona na bieżąco, w sposób usystematyzowany, spójny i odzwierciedlała prowadzoną pracę wychowawczą. Sporządzane były m.in. arkusze badań i obserwacji psychologicznych, o którym

³⁷ Poza wyjątkiem w okresie od stycznia do marca 2023 r., kiedy za zgodą wojewody liczebność dzieci wynosiła 15.

³⁸ Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

³⁹ Zgodnie z przepisami §17 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej - Kartę pobytu dziecka uzupełnia się nie rzadziej niż co miesiąc w przypadku dziecka umieszczonego w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (domach dziecka).

mowa w § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*. Ze wszystkich zajęć terapeutycznych prowadzonych w Placówce sporządzane były karty udziału dzieci w zajęciach.

W Placówce prowadzona była ewidencja dzieci, która zawierała: imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia, adres ostatniego miejsca zamieszkania, aktualny adres zamieszkania rodziców lub opiekunów prawnych.

Pedagog zatrudniony w placówce sporządzał arkusze badań i obserwacji pedagogicznych, który uwzględniał zakres pracy wychowawczej.

Dokumentacja spraw dotyczących dzieci, prowadzona przez specjalistów (psychologa, pedagoga) oraz wychowawców, prowadzona była odrębnie dla Placówki i dla Domu Dziecka nr 2.

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, 328-337, 393-401, 424-425, 428-465, 468-522, tom II str. 50-61, 115-116)

5. Dyrektor w formie zarządzeń zwoływał posiedzenia Zespołu. Zespół spełniał wymogi określone w art. 137 ust. 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej. Jego skład został określony w Regulaminie organizacyjnym i obejmował m.in.: dyrektora, pedagoga, wychowawcę bezpośrednio kierującego procesem wychowawczym dziecka, inne zaproszone osoby (w tym także psycholog⁴⁰, pozostali wychowawcy, osoby bliskie dziecku). Posiedzenia Zespołu⁴¹ odbywały się zgodnie z art. 139 ust.1 *ustawy o pieczy zastępczej*, tj. w miarę potrzeb, nie rzadziej niż co pół roku. Ich efektem były m.in. modyfikacje planów pomocy dziecku.

W latach 2022 – 2024 w Placówce nie przebywały dzieci poniżej trzeciego roku życia. We wszystkich posiedzeniach Zespołu uczestniczyli pracownicy Domu Dziecka (dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog). Zapisy dokumentacji dotyczącej oceny, zawierały: informacje za jaki okres zostały sporządzone, oraz odnosiły się do zagadnień określonych w art. 136 ustawy o pieczy zastępczej.

Dyrektor podał, że wychowankowie nie uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu, ze względu na dobro dziecka, bowiem na posiedzeniu omawiana jest sytuacja rodzinna, zachowania rodziców. Stoimy na stanowisku, że wysłuchiwanie i dodatkowa wiedza na ten temat (często drastyczna) byłaby dodatkowym obciążeniem dla dziecka. O stanowisku i wnioskach Zespołu, wychowankowie są informowani ustnie przez wychowawców.

W kontrolowanym okresie, oprócz zwołanych przez Dyrektora posiedzeń Zespołu, odbyło się 14 dodatkowych posiedzeń Zespołu, których problematyka dotyczyła:

- zachowań demoralizujących, samowolnego opuszczania placówki, ucieczki z MOW,
- przyjęcia do placówki nowych wychowanków,
- przypadku usamodzielnienia,
- podjęcia działań związanych z niepokojącymi zachowaniami dziecka,
- konieczności zmiany placówki na placówkę typu terapeutycznego,
- urlopowania wychowanki z MOW na czas Świąt Wielkanocnych.

(akta kontroli, tom I, str. 19-55, 78-205, 468-522, tom II str. 62-114, 117)

6. We wszystkich przypadkach objętych badaniem spraw dzieci przyjętych w latach 2022 – 2024 Zespół sporządzał rzetelnie opinie dotyczące okresowej oceny sytuacji dziecka i zasadności dalszego pobytu w Placówce, zgodnie z art. 139 a *ustawy*

⁴⁰ Nie był wprost wymieniony w Regulaminie organizacyjnym, lecz faktycznie uczestniczył w posiedzeniach Zespołu.

⁴¹ Posiedzenia Zespołu odbywały się m.in.: w dniu: 23 marca 2022 r., 22 września 2022 r., 22 marca 2023 r., 21 września 2023 r., 20 września 2024 r.

o pieczy zastępczej. W każdym przypadku Zespół formułował wnioski, które kierowane⁴² były do właściwych sądów.

(akta kontroli, tom I, str. 481-522, tom II str. 1-5, 74-81, 118-125, 130-133)

7. W Placówce informacje o prawach, obowiązkach i uprawnieniach przysługujących jej wychowankom zostały zawarte w Regulaminie organizacyjnym oraz w Regulaminie wychowanka. Wychowankowie placówki zostali zapoznani z obydwoma dokumentami, co potwierdzili podpisaniem stosownego oświadczenia. Były to jedyne udokumentowane czynności w sprawie informowania dzieci o ich prawach.

Dyrektor podał, że wychowankom zapewniono wolność sumienia i religii. Dzieci same oświadczają, że chcą uczestniczyć w liturgii Mszy Św., czy przystępować do sakramentów. Nie jest to dokumentowane. Starsi wychowankowie (powyżej 15 lat) zwalniają się sami z Placówki, jeżeli chcą wyjść do kościoła. Dla młodszych dzieci organizowane są wyjścia do kościoła pod opieką wychowawcy.

(akta kontroli, tom I, str. 19-55, 74-77, tom II str. 63-67, 126-129)

8. Zgodnie z art. 4 pkt 1, 2, 3, art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy o pieczy zastępczej w Placówce podejmowano działania reintegracyjne mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych. W latach 2022 – 2024 działania reintegracyjne prowadzone były wobec wszystkich dzieci objętych opieką Placówki, z wyjątkiem sytuacji pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej.

W wyniku badania działań reintegracyjnych ustalono, że:

- 1) w jednym przypadku, wychowanek spędził wakacje w domu biologicznej matki. Matka i ojczym oświadczyli, że po zakończeniu edukacji i osiągnięciu pełnoletniości wychowanek wróci do domu rodzinnego. Wychowanek osiągnął pełnoletniość w styczniu 2024 r., jednocześnie podlegał edukacji w SOSW we Frysztaku,
- 2) w dwóch przypadkach rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, a dzieci zgłoszono do ośrodka adopcyjnego,
- 3) w trzech przypadkach dzieci odmawiały współpracy w zakresie reintegracji, deklarowały, że nigdy nie wrócą do domu rodzinnego, nie chciały utrzymywać kontaktu z matką biologiczną (w tym przypadek, kiedy wychowanka chciałaby dwójkę rodzeństwa pozostałego w domu rodzinnym, przenieść do Placówki),
- 4) dwa przypadki, gdy matka biologiczna została pozbawiona władzy rodzicielskiej, ojciec nie żył, a wychowanka/nek była/był - w kontrolowanym okresie - pełnoletnia/ni,
- 5) przypadek, w którym matka biologiczna pozbawiona została władzy rodzicielskiej, ojciec biologiczny – był nie znany. Matka niepełnosprawna intelektualnie, stwierdzony brak funkcjonalnej rodziny,
- 6) przypadek, w którym matka biologiczna została pozbawiona władzy rodzicielskiej, a ojciec nie żył. Wychowanek pełnoletni, ubezwłasnowolniony. Opiekunem prawnym był jego brat, który nie wyrażał chęci na przyjęcie wychowanka do domu rodzinnego. Deklarował umieszczenie go w domu pomocy społecznej,
- 7) przypadki dwóch wychowanek (sióstr) wobec których prowadzone były postępowania sądowe sprawy z urzędu o zmianę środka wychowawczego. Jedna z sióstr pełnoletnia, usamodzielniała się 29.06.2024 r. i została wykreślona z ewidencji Placówki. Druga przebywa w MOW i jest pod stałą

⁴² Np. w dniu 1 października 2024 r., pięć wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Strzyżowie.

opieką psychiatry. Placówka utrzymuje bieżący kontakt telefoniczny z ich matką.

W Domu Dziecka, na bieżąco obserwowane są relacje dziecka z członkami rodziny, rodzice są informowani o istotnych dla dziecka wydarzeniach, zapraszani na komunie, bierzmowania, mobilizowani do częstych odwiedzin.

W badanym okresie, wystąpił jeden przypadek, o którym mowa w art. 139a ust. 1 pkt 6 ustawy o pieczy zastępczej, tj. przekazanie właściwemu ośrodkowi adopcyjnemu informacji i dokumentacji o której mowa w art. 38a ust. 1 tejże ustawy oraz informacji o przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej (za pismem z dnia 21.09.2022 r., Dyrektor przekazał stosowne informacje do Ośrodka Adopcyjnego Regionalnej Polityki Społecznej w Rzeszowie).

Nie wystąpiły przypadki, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1-5 ustawy o pieczy zastępczej.

W każdym z badanych lat, pedagog w Placówce opracowywała „Plan pracy z rodzinami wychowanków”, w którym określone były podstawowe założenia pracy z rodziną wychowanków, cele, zasady oraz sposób prowadzenia takiej pracy. Plan ten zakładał m.in. wizyty w prywatnych domach rodziców wychowanków oraz w środowisku zamieszkania dziecka, uczestniczenie rodziców wychowanków w ważnych wydarzeniach w życiu dziecka (np. urodziny dziecka, przyjmowanie sakramentów św.), a także pedagogizację rodziców wychowanków przy okazji spotkań z nimi w Placówce, sądzie itp.

Dyrektor podał, że w latach 2022-2024, pracownicy Placówki nie uczestniczyli w szkoleniach w zakresie reintegracji. Sytuacja finansowa Placówki wymusza na nas wybór szkoleń, które finansujemy. Rozważę udział pracowników w takich szkoleniach, zorientuję się gdzie takie szkolenia można przeprowadzić i jakie będą koszty. Postaram się to ująć w budżecie Placówki

(akta kontroli, tom I, str. 78-161, tom II str. 130-151)

9. W Placówce podejmowane były działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków stosownie do przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*⁴³. W latach 2022 – 2024, troje wychowanków osiągnęło wiek pełnoletni oraz jeden wychowanek osiągnie taki wiek w dniu 23.03.2025 r. We wszystkich powyższych przypadkach opiekun usamodzielnienia został wyznaczony w terminie określonym w przepisie art. 145 ust.2 *ustawy o pieczy zastępczej*, zgodnie z którym osoba usamodzielniana, co najmniej na rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

W trzech przypadkach⁴⁴ indywidualny program usamodzielnienia został opracowany, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem – przez osobę usamodzielnianą – pełnoletności zgodnie z art. 145 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej. Programy te zostały sporządzone przez wychowanków wspólnie z opiekunem usamodzielnienia oraz zatwierdzone przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

W dwóch przypadkach wychowankowie zostali wykreśleni z ewidencji Placówki wskutek usamodzielnienia się.

(akta kontroli, tom I, str. 78-205)

⁴³ art. 4 pkt 6, art. 96, art. 145 ust.1, 2 i 4 ustawy o pieczy zastępczej.

⁴⁴ Za wyjątkiem dziecka, które osiągnie pełnoletność w dniu 23.03.2025 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przepis § 14 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej określał, że sporządzona diagnoza psychofizyczna dziecka zawiera wskazania dotyczące *przygotowania dziecka do usamodzielnienia*.

Kontrola wykazała, że w trzech sporządzonych diagnozach dla nowo przyjętych dzieci w 2022 r., nie uwzględniono tego elementu, co pedagog w Placówce wyjaśniła podając m.in.: w treści diagnoz sporządzonych przeze mnie nie uwzględniłam elementu nazwanego jako „wskazania dotyczące przygotowania dziecka do usamodzielnienia”, gdyż rozumiałam go jako przejście wychowanka z placówki w dorosłość. Sądziłam, że dotyczy to wyłącznie starszych wychowanków przygotowujących się do opuszczenia Placówki. Opracowując kolejne diagnozy wychowanków zobowiązuje się dostosowywać do wymogów i uwzględniać ten element treści, rozumiany jako działania zmierzające do nabywania przez nich nowych umiejętności, niezbędnych w codziennym życiu.

2. Wdrożone i stosowane w Domu Dziecka regulacje wewnętrzne, dotyczące zagadnień związanych m.in. z:

- ograniczeniem agresji rówieśniczej (jak „Procedura postępowania w sytuacji powrotu wychowanka do Placówki pod wpływem alkoholu” i „Procedura postępowania na wypadek ujawnienia przemocy i wykorzystania w stosunku do wychowanków”),
- zgłaszaniem przez wychowanków swoich uwag, postulatów, wniosków, opinii dotyczących spraw osobistych i życia placówki (jak „Regulamin wychowanka Domu Dziecka”,
- sposobu karania i nagradzania oraz możliwości odwoływania się od zastosowanych kar (jak „Procedura odwoławcza wychowanka od nałożonej kary”)
- podawaniem leków (jak „Procedura wydawania leków”),

nie miały udokumentowania zapoznawania z ich treściami - wychowanków.

Dyrektor, w wyjaśnieniu odnoszącym się również do tej kwestii, nie wypowiedział się w tej sprawie.

3. W § 15 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy zastępczej określono m.in., że niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, opracowuje plan pomocy dziecku.

W kontroli ustalono, że:

- a) opracowane plany dla: Kacpra O., Oskara S., Weroniki C., Magdaleny C., Corneliusa H., Bartosza H.-K. i Piotra D. - nie zostały oznaczone datą ich sporządzenia, oraz
- b) nie sporządzono planu dla Kacpra O. (za okres: wrzesień 2022 r. – luty 2023 r.),
- c) plan dla Magdaleny C. (za okres: marzec 2024 r. – sierpień 2024 r.) nie był kompletny, bowiem nie określał działań krótkoterminowych w zakresie: „rozwoju emocjonalnego i społecznego”, „rozwoju intelektualnego” oraz „rozwoju zainteresowań”),
- c) w badanym okresie, w Placówce plany pomocy dziecku opracowywano po upływie: 8 dni (dla Marcela G.), 23 dni (dla Wiktorii G) oraz 9 dni (dla Przemysława Z.) – liczonych od daty sporządzenia diagnozy.

Dyrektor odnosząc się do powyższych kwestii podał, że:

- Plan (...) Kacpra O. został znaleziony w innym miejscu. Niestety jest niekompletny. Brakuje drugiej strony planu. Osoba, która w tym czasie prowadziła i sporządzała ten plan nie pracuje u nas. Trudno mi odpowiedzieć, czy ten plan był sporządzony całkowicie i przez niedochowanie staranności druga część zaginęła, czy też nie został kompletnie sporządzony. Nie pamiętam sytuacji, abym spotkał się z niekompletnym planem;

- Plan (...) Magdaleny C. jest planem dostosowanym do planu wychowanka przebywającego w MOW. Działania w zakresie rozwoju emocjonalnego, rozwoju intelektualnego, rozwoju zainteresowań, nie są prowadzone, gdyż wychowawca nie ma codziennego kontaktu z wychowanką. Te działania mogą być prowadzone w placówce, w której znajduje się wychowanka;

- Plany (...) z przełomu 2021/2022 nie mają daty sporządzenia, gdyż zobowiązałem wychowawców, aby oznaczali datę sporządzania planów w styczniu 2022 r. Po kontroli NIK, która zakończyła się w grudniu 2021, na zebraniu z wychowawcami przekazałem uwagi wynikające z tej kontroli, między innymi o obowiązku oznaczania daty sporządzania planu.;

- Terminy sporządzenia tych planów od momentu sporządzenia diagnozy, nie są u nas ściśle określone w dniach. Termin do 10 dni jest dotrzymywany. Są one sporządzane przez wychowawcę w zależności od czasu pracy w harmonogramie. W przypadku Przemysława Z. i Marcela G. – wychowawca potrzebował tyle dni będąc w pracy, aby je sporządzić. Przypadek Wiktorii G. – termin (...) wydaje się być spowodowany pomyłką w dacie sporządzenia.

(akta kontroli, tom I, str. 162-205, 406-408, tom II str. 188)

4. Zatrudnienie wychowawców w systemie równoważnego czasu pracy, pozwalającego przedłużyć dobowy wymiar czasu pracy do 12 godzin w przyjętym trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym, przyczyniało się do zmniejszenia ilości kontaktów między wychowankami a wychowawcami, nawet do jednego kontaktu tygodniowo (w przypadku jednego dyżuru dziennego w tygodniu). W takim wypadku kontakt ten praktycznie zawęża się do kilku godzin tygodniowo w porze popołudniowej, po przyjściu wychowanka ze szkoły.

Odnosząc się do powyższego, Dyrektor podał, że:

- w Placówce wprowadzono 12-godzinny czas pracy od maja 2020 r., co było spowodowane okresem pandemii. Chodziło wtedy o bezpieczeństwo dzieci i wychowawców poprzez ograniczenie kontaktu,
- wprowadzenie ośmiogodzinnego czasu pracy było rozważane. Czynnikiem „za” jest częstszy kontakt wychowawcy z dzieckiem. Za 12-godzinnym czasem pracy przemawia możliwość obstawiania dyżurów bez angażowania specjalistów w czasie choroby, czy urlopu wychowawcy. Wychowawca opiekujący się swoją grupą i tak ma codzienny co najmniej telefoniczny kontakt z wychowankiem. Opiekując się wychowankiem trudno określić dokładne godziny kiedy będzie potrzebny do pomocy wychowawca.

(akta kontroli, tom II str. 18-49, 63-67)

5. Zatrudnienie specjalistów (psychologa i pedagoga) naprzemiennie po dwa/trzy dni w tygodniu w Placówce oraz w Domu Dziecka nr 2, powodowało parodniowe absencje danego specjalisty w Placówce.

Dyrektor podał, że, aby zwiększyć częstotliwość kontaktu dzieci ze specjalistami zostanie zmieniony ich harmonogram czasu pracy. Będą pracować po cztery godziny dziennie w każdej z naszych Placówek (dotychczas pracowali przemiennie).

(akta kontroli, tom II str. 18-49, 63-67)

6. Przepis art. 100 ust. 4a ustawy o pieczy zastępczej stanowi m.in., że Dyrektor placówki w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej składa do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Kontrola wykazała dwa przypadki, w których termin na złożenie przedmiotowych wniosków upłynął w dniu 21 stycznia 2021 r., a faktycznie wnioski takie zostały przygotowane w dniu 30 maja 2022 r., tj. 18 miesięcy i 10 dni po wymaganym terminie. Dyrektor odnosząc się do powyższego, podał, że *nastąpiło opóźnienie z wystąpieniem do sądu (...) z powodu przeoczenia.*

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, tom II str. 189)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK Dom Dziecka prawidłowo realizował zadania opiekuńczo-wychowawcze, które dostosowane były do zdiagnozowanych potrzeb dzieci. Wyjątek od tej oceny stanowią stwierdzone przypadki naruszania „niezwłoczności” przy sporządzaniu planów pomocy dziecku, jak też przypadek braku jego sporządzenia oraz ustalone przypadki naruszeń wnioskowania do właściwych sądów w sprawach o wszczęcie postępowań o wydanie zarządzeń wobec dziecka.

W pozostałym zakresie dla wychowanków sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami diagnozy psychofizyczne, plany pomocy, karty pobytu i udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga oraz wychowawcę.

Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych, prowadzonych przez pedagoga, psychologa, podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, a także odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w *ustawie o pieczy zastępczej*.

We wszystkich przypadkach terminowo realizowane były ustawowe zadania dotyczące usamodzielnienia wychowanków w związku z osiągnięciem pełnoletności, tj. w wymaganych terminach wyznaczono opiekuna usamodzielnienia i opracowano indywidualny program usamodzielnienia.

Utrzymywany od czasu pandemii COVID 19 rozkład czasu pracy wychowawców, powoduje zmniejszenie liczby kontaktów wychowanków ze „swoimi” wychowawcami. Z kolei, przyjęty rozkład czasu pracy specjalistów: pedagoga i psychologa, przyczynia się do ich parudniowych absencji w Placówce, powodowanych koniecznością obsługi Domu Dziecka 2.

3. Realizacja wniosków pokontrolnych

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym kontroli P/21/089 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka, podpisanym w dniu 30 listopada 2021 r. sformułowano 24 wnioski pokontrolne. W wyniku analizy porównawczej, zakresu rzeczowego owych wniosków z informacją Dyrektora z dnia 17 grudnia 2021 r., o sposobie ich wykonania (dalej informacja grudniowa), stwierdzono następujący stan rzeczy:

1) treść wniosku: uzyskiwanie od wojewody zezwolenia w trybie art. 95 ust. 3a ustawy o pieczy zastępczej na przyjęcie dzieci ponad ustawowy limit.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany, w dniu 28.02.2023 r., wojewoda w formie decyzji, wyraził zgodę na przekroczenie limitu dzieci;

(akta kontroli, tom I str. 310-312)

2 i 3) treść wniosków: zatrudnianie na stanowisku terapeuty osoby legitymującej się kwalifikacjami określonymi w przepisie art. 98 ust. 1 pkt 4 ustawy o pieczy zastępczej oraz podjęcie działań zmierzających do zapewnienia zastępstwa za osobę zatrudnioną na stanowisku terapeuty, w związku z jej długą nieobecnością.

W informacji grudniowej, Dyrektor zobowiązał się do zatrudnienia terapeuty z odpowiednimi kwalifikacjami.

Wniosek nie został zrealizowany. W kontrolowanym okresie, zapisy w Regulaminie organizacyjnym Placówki obligowały do zatrudnienia terapeuty. Ustalono, że stosunek pracy z osobą zatrudnioną na stanowisku terapeuty i nie posiadającą odpowiednich kwalifikacji formalnych, został rozwiązany z dniem 31 sierpnia 2022 r., wskutek wypowiedzenia umowy o pracę przez pracownika i po tym fakcie nie zatrudniono innej osoby na to stanowisko. Stąd też, w latach 2022-2024 wakat na stanowisku terapeuty był nieprawidłowością, ale obecnie po zmianach wprowadzonych do Regulaminu organizacyjnego w dniu 15 stycznia 2025 r., obowiązek jego zatrudnienia został uchylony. Wprowadzono tam zapis wzorowany na przepisie art. 94 a ustawy o pieczy zastępczej, gdzie określono, że do obsługi placówek, w zakresie wykonywanych zadań można zatrudnić taką osobę.

Z tej przyczyny w niniejszej kontroli nie sformułowano wniosku dotyczącego zatrudnienia terapeuty;

(akta kontroli, tom I str. 19-55, 328-337)

4) treść wniosku: realizowanie przez nowo zatrudnionego psychologa w Domu Dziecka zajęć specjalistycznych z dziećmi.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. W badanym okresie psycholog świadczył również zajęcia specjalistyczne;

(akta kontroli, tom I str. 393-401, 424)

5-6) treść wniosków: weryfikowanie spełnienia przez zatrudnionych pracowników wymogów wynikających z art. 98 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 ustawy o pieczy zastępczej oraz weryfikowanie danych przed zatrudnieniem pracowników w Rejestrze Sprawców Przestępstw na tle Seksualnym, zgodnie z przepisem art. 21 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. W badanym okresie, w aktach osobowych pracowników placówki, były potwierdzenia takich weryfikacji;

(akta kontroli, tom I str. 78-161)

7-8) treść wniosków: zapewnienie realizacji zadań pedagoga i psychologa odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom dzieci.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. W badanym okresie, zakres świadczeń opiekuńczo-wychowawczych realizowanych przez specjalistów (pedagoga i psychologa) pokrywał się ze zdiagnozowanymi potrzebami dzieci;

(akta kontroli, tom I str. 393-401, 424-425, 428-442, 468-480)

9) treść wniosku: niezwłoczne sporządzanie diagnoz psychofizycznych po przyjęciu dziecka do Placówki opiekuńczo-wychowawczej, ze wskazaniem dat oraz osoby, stosownie do przepisu § 14 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. W badanym okresie pedagog sporządzał diagnozy z zachowaniem terminu „niezwłoczności”, ze wskazaniem dat oraz osoby;

(akta kontroli, tom I str. 78-161)

10) treść wniosku: ujmowanie w diagnozach stosownie do przepisu § 14 ust. 4 pkt 1, dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego i przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

W informacji grudniowej, Dyrektor podał, że osoby sporządzające diagnozy zostaną zobligowane do ujmowania w diagnozach wskazań dotyczących przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

Ustalono, że wniosek nie został zrealizowany. Sporządzone w badanym okresie diagnozy nie zawierały elementu treści odnoszącego się do przygotowania dziecka do usamodzielnienia. W wyjaśnieniu będącym odpowiedzią na pytanie: w jaki sposób, Dyrektor w ramach kierowania bieżącą działalnością Placówki oraz sprawowanego nadzoru, zapewnił (nadzorował) realizację powyższego wniosku pokontrolnego oraz dlaczego wniosek ten nie został zrealizowany, podał m.in., że *w diagnozach psychofizycznych temat „przygotowanie dziecka do usamodzielnienia” został ujęty, nie był jednak wyszczególniony jako osobny punkt. Zobowiązuję się do dopilnowania, aby punkt dotyczący usamodzielnienia był wyszczególniony jako osobny podpunkt w diagnozie;*

(akta kontroli, tom I str. 78-161, 325-327)

11-12) treść wniosków: opracowywanie planów pomocy niezwłocznie po sporządzeniu diagnoz, ze wskazaniem dat ich opracowania, we współpracy z asystentem rodziny prowadzącym pracę z rodziną dziecka lub podmiotem organizującym pracę z rodziną stosownie do przepisu § ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, oraz precyzyjne określanie w planach pomocy celów i działań krótkoterminowych oraz długoterminowych zgodnie z przepisem §15 ust. 3 pkt 1 cyt. rozporządzenia.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany (pomimo stwierdzonych przypadków, kiedy plan pomocy dziecku w ogóle nie został sporządzony, bądź był niekompletny). Pozostałe sporządzone plany pomocy dziecku zawierały w swej treści wymagane elementy;

(akta kontroli, tom I str. 162-205)

13) treść wniosku: opracowywanie planów pomocy dziecku na podstawie diagnoz, dokumentacji, analiz, o których mowa w przepisie § 15 ust. 4 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. Nie stwierdzono kolizji pomiędzy planami pomocy dziecku a diagnozami i pozostałą dokumentacją diagnostyczną;

(akta kontroli, tom I str. 162-205)

14) treść wniosku: modyfikowanie planów pomocy w terminie określonym w przepisie §15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia o pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. Plany pomocy były modyfikowane w prawidłowych terminach;

(akta kontroli, tom I str. 162-205)

15) treść wniosku: zapewnienie, zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 1 i 6 ustawy o pieczy zastępczej i przepisem § 18 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, specjalistycznych działań opiekuńczo-wychowawczych stosownych do potrzeb dzieci. Wniosek został zrealizowany. Ustalono, że dzieci w Placówce otrzymują odpowiednie świadczenia opiekuńczo-wychowawcze.

(akta kontroli, tom I str. 393-401, 424-425, 428-465)

16) treść wniosku: realizowanie obowiązku wynikającego z przepisu art. 100 ust. 4a ustawy o pieczy zastępczej, dotyczącego składania w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej wniosku do właściwego sądu w celu zbadania zaistnienia warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny, albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

W informacji grudniowej, Dyrektor zobowiązał się do terminowego przestrzegania tego obowiązku.

Ustalono, że wniosek nie został zrealizowany, bowiem w badanym okresie dwukrotnie zrealizowano taką procedurę, jednak w obydwu przypadkach z ponad 18-miesięcznym przekroczeniem terminu;

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, tom II str. 189)

17) treść wniosku: zapewnienie zgodnej z wymogami przepisów § 10 ust. 2 i § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej opieki, odpowiednio w czasie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i w godzinach nocnych.

Wniosek został zrealizowany. W toku kontroli nie stwierdzono naruszeń z tego zakresu;

(akta kontroli, tom I, str. 19-55, 78-161, 393-401, 424-425, 438-465 tom II str. 1-67, 152-154)

18) treść wniosku: dokonywanie w kartach pobytu wpisów nie rzadziej niż co miesiąc, stosownie do zapisów § 17 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany, zapisy w kartach pobytu były prawidłowe;

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, tom II str. 189)

19) treść wniosku: sporządzanie kart udziału w zajęciach pedagoga lub osobą prowadzącą terapię z opisem ich przebiegu oraz arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych zgodnie z przepisem § 17 ust. 1 pkt 3 i 4 cyt. rozporządzenia.

Wniosek został zrealizowany, pedagog prowadził wymagane dokumenty.

(akta kontroli, tom I, str. 162-205)

20) treść wniosku: dokonywanie ocen z uwzględnieniem wszystkich elementów określonych w przepisie art. 136 pkt 2, 4 i 6 ustawy o pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany, sporządzane oceny zawierały wymagane elementy treści.

(akta kontroli, tom I, str. 162-205)

21) treść wniosku: zapewnienie przesyłania do właściwych sądów wniosków dotyczących zasadności dalszego pobytu dzieci w placówce zgodnie z art. 138 ust. 2 cyt. ustawy.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany, rzeczne wnioski były przysyłane do właściwych sądów;

(akta kontroli, tom II, str. 118-125)

22) treść wniosku: dokonując oceny sytuacji dziecka umieszczonych w pieczy zastępczej, zapewnienie ich wysłuchania, jeżeli ich wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają oraz stosownie do okoliczności uwzględnienie ich zdania, zgodnie z wymogami przepisu art. 4a ustawy o pieczy zastępczej.

W informacji grudniowej, Dyrektor zadeklarował stworzenie możliwości wysłuchania dziecka i stosownie do okoliczności uwzględnienia jego zdania.

Ustalono, że wniosek nie został zrealizowany, Dyrektor wyraził pogląd, że nie należy angażować dziecka w sprawy związane z działaniami Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka ze względu na dobro dziecka, by je uchronić przed ewentualnymi drastycznymi treściami;

(akta kontroli, tom I, str. 78-205, 468-522, tom II str. 63-67)

23) treść wniosku: dokumentowanie faktu sporządzenia opinii Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka sporządzonych w trybie art. 139a ustawy o pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany, w przypadkach objętych badaniem spraw dzieci przyjętych w latach 2022 – 2024 Zespół sporządzał opinie dotyczące okresowej oceny sytuacji dziecka i zasadności dalszego pobytu w placówce;

(akta kontroli, tom I, str. 481-522, tom II str. 1-5, 74-81, 118-125, 130-133)

24) treść wniosku: podejmowanie, w sytuacjach w których jest to możliwe, działań w celu powrotu dzieci do rodziny, zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 4 ustawy o pieczy zastępczej.

Ustalono, że wniosek został zrealizowany. W kontrolowanym okresie w placówce podejmowano działania reintegracyjne mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych.

(akta kontroli, tom I, str. 78-161, tom II str. 130-151)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Domu Dziecka nie zrealizował czterech wniosków pokontrolnych, sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym podpisanym w dniu 30 listopada 2021 r., w ramach kontroli P/21/089 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka.

Odnosząc się do powyższego stanu rzeczy, podał m.in. że realizacja wniosków pokontrolnych wykazanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 30 listopada 2021 r. sukcesywnie postępuje, nie mniej według stanu na dzień dzisiejszy nie udało się ich zrealizować w zupełności. Deklaruję, że do 30 czerwca 2025 r. wszystkie wnioski sformułowane w rzeczonym wystąpieniu zostaną zrealizowane.

(akta kontroli, tom I str. 19-55, 78-161, 78-205, 325-337, 468-522, tom II str. 63-67, 19)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Dyrektor nie podjął rzetelnych działań zapewniających wykonanie wszystkich wniosków pokontrolnych sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 30 listopada 2021 r.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt. 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie zgodności zatrudnionego zespołu pracowniczego (personelu) Domu Dziecka z Regulaminem organizacyjnym.
2. Zapewnienie weryfikowania spełnienia przez zatrudnianych pracowników wymogów wynikających z art. 98 ust. 3 pkt 1, 2 i 3 ustawy o *pieczy zastępczej*.
3. Uwzględnianie w diagnozach - stosownie do przepisu § 14 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia – wskazań dotyczących przygotowania dziecka do usamodzielnienia.
4. Zapozdawanie wychowanków z treściami wdrażanych regulacji wewnętrznych.
5. Opracowywanie planów pomocy dziecku niezwłocznie po sporządzeniu diagnoz.
6. Oznaczanie planów pomocy dziecku datą ich sporządzenia.

7. Określanie w planach pomocy dziecku celów i działań krótkoterminowych oraz długoterminowych, zgodnie z przepisem § 15 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

8. Wprowadzenie dla grupy wychowawców organizacji czasu pracy zapewniającej ich częstszy kontakt z wychowankami.

9. Zapewnienie zwiększenia częstotliwości świadczeń opiekuńczo-wychowawczych udzielanych przez specjalistów (psychologa i pedagoga), poprzez odpowiednie dostosowanie ich organizacji czasu pracy.

10. Zapewnienie zachowania ustawowych terminów w sprawach wnioskowania do właściwych sądów o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny, albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 3 marca 2025 r.

Kontroler
Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz

/-/